

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
BALLICA KAMPÜSÜ SEMİNER SERİSİ

Doğa Harikası Kızılırmak Deltası ve Çevresel Etkileri

Sema ARIMAN
(*HUBF, Meteoroloji Mühendisliği Bölümü*)

ÖZET

Samsun ili sınırlarında yer alan ve Kızılırmak Nehri'nin denize döküldüğü Bafra, Alaçam, 19 Mayıs ve Yakakent ilçe sınırları kapsayan alan Kızılırmak Deltası olarak adlandırılmaktadır. Deltanın toplam alanı 56000 ha olup, barındırdığı sulak alanların büyüklüğü ise 16110 ha'dır. Delta alanında, birinci, ikinci ve üçüncü derece doğal sit alanları, irili ufaklı sulak bölgeler ve yaban hayatı geliştirme sahaları bulunmaktadır. Kızılırmak Deltası, 1998 yılında 'Ramsar alanı' olarak tanımlanmış olup, Karadeniz Bölgesi'nde bu kriterleri sağlayan tek sulak alandır. Delta'da saptanan 342 kuş türü, Türkiye'de bulunan kuş türlerinin % 74'ünü oluşturmaktadır. Biyoçeşitlilik açısından da yüksek öneme sahip bu alan ayrıca, uluslararası öneme sahip birçok tür için üreme alanı olma özelliğine sahiptir.

Sulak alanların birçoğu günümüzde, farklı arazi kullanımları (tarımsal vb.), hidrolojik değişimler (sulama ve drenaj kanalları gibi) ve balıkçılık benzeri insan faaliyetlerinin etkisi altında biçim değiştirmektedir. Çeltik tarlalarında kullanılan azot, fosfor ve potasyum içeren tarımsal ilaç ve kimyasal gübreler, deltadaki toprak, yer altı suyu kaynakları sulak alanı kirleten birincil kaynak durumundadır. Ayrıca, kuraklık durumunda su seviyesindeki azalmadan dolayı sedimanda (dip çamuru) depolanan azot ve fosforun suya geri salınımı, sudaki azot ve fosfor konsantrasyonunun artmasına sebep olmaktadır. Dolayısıyla, su kütleleri içerisindeki bu kirleticilerde meydana gelecek artış sonucunda, göl ekosistemi doğrudan, delta ekosistemi ise, dolaylı yoldan etkileme tehlikesi ile karşı karşıya bulunmaktadır.

Sonuç olarak; Uluslararası koruma statüsünde olan Ramsar alanı içinde bulunan Kızılırmak Deltası sulak alanı, potansiyel olarak bir kirlenme tehlikesi ile karşı karşıya olduğunu göstermektedir. Bu durum sulak alan ekosisteminde yaşayan tüm canlılar için de önemli bir tehlike oluşturmaktadır. Dolayısıyla Kızılırmak Deltası içerisindeki bu koruma alanının çevresel sürdürülebilirliğinin devam etmesi için, sulak alanlardaki çevresel risklerin izlenmesi, belirlenmesi ve değerlendirilmesi, ihtiyaç halinde gerekli önlemlerin alınması veya müdahalelerin yapılması oldukça önem taşımaktadır.